

SIS POEMES DE MARKO POGAČAR

Versió per Pau Sanchis

Marko Pogačar (Split, Croàcia, 1984) és un fenomen. Crític literari, narrador, poeta, agitador cultural, editor i gran bevedor de cafè. El cafè és el motor de la conversa. Ho és a molts llocs, però a Croàcia encara més. I en Pogačar esdevé transsumpte de l'idioma, com al poema «La meua llengua és un obscur». Encara jove, 33 anys!, Pogačar és autor de quatre llibres de poemes, dos d'assaigs, un llibre de contes, un llibre d'entrevistes a poetes actuals i una antologia de la poesia jove croata. A més, ha estat traduït a nombrosos idiomes i ha publicat antologies de poemes a Eslovènia, Espanya, Sèrbia, Macedònia i Viena. En català es pot trobar una tria de la seua poesia al volum *Cada oliva és un estel fos* (ILC-Denes), resultat de la participació de l'autor als seminaris de traducció de Farrera. A aquesta extensa obra, cal afegir la intensa activitat cultural de Pogačar com a editor de diverses revistes, com a traductor (sobretot de l'anglès al croat), organitzador i participant en recitals i cicles poètics diversos.

Des que el vaig conèixer, ara fa set anys a Farrera de Pallars, he vist com la seua figura creixia. Aquell aire desmenjat d'estudiant d'últim curs d'una carrera de lletres (teoria de la literatura per ser més exactes) persisteix, tant com l'escriptor, cada cop més sagaç, que es prepara amb versos i períodes sintàctics llarguíssims, per a disparar una frase esmolada i brillant quan el lector menys ho espera, una frase que desemmascara les realitats edulcorades, l'enganyifa del món civilitzat («l'única cosa pitjor que el feixisme és el feixisme moderat» és un vers de Pogačar escrit fa més de deu anys, però que sempre em ve al cap quan contemple l'Europa que ens ha tocat viure i de la qual som còmplices silenciosos la majoria de ciutadans).

En la tria per a *Veus baixes* he inclòs cinc poemes que fins ara no havien estat traduïts al català que reflecteixen la manera de fer de Pogačar: els versos llargs i les metàfores ben construïdes i sostingudes al llarg de tot un text, la troballa d'un lirisme insospitat en la vida quotidiana d'un cos que escriu i que s'escriu, conscient que l'única manera d'arriscar és deixar que fluisca el líquid negra del batec de la pròpia carcassa («si escrius, en canvi, el so potent del teu cos, el poema és una butxaca on portes or»), lluny de l'espai confortable de la tradició.

PJESMA TJELU

Nešto zlo te pokrenulo da te jednom zaustavi.
udovi bijahu teške i mokre grane.

sve što je u njima skriveno, svaka zimnica, svaka
nepripremljena riječ je sićušni vrag u mom uhu.

zima te stegla i navila, i sada kucaš,
kao zlatni obiteljski sat.

kazaljke pokazuju koliko podnosiš vrijeme.
njima si razapet između velikodušnosti i jeze

i svaki put kada zazvoni pokažeš spremnost na ustupke.
nadaš se da se nikada neće dogoditi. da si izgradio

potpuni dom. svako jutro promatraš kao pobjedu.
osjećam te iz samog dna svojih zuba. više ti ne vjerujem:

odavno sam naučio ne čuti tvoj jednoznačni jezik.
odlazak ne znači ništa bez povratka. kako ćeš, tijelo,

bez mene znati šutjeti? kako ćeš prihvatiti samoću
i njezin ružni binarni oblik? ne daj mi da te napustim.

POEMA AL COS

Alguna cosa vil et va accionar per aturar-te després.
els membres van ser branques feixugues i humides.

tot el que s'hi amaga, cada provisió per a l'hivern, cada
paraula no sospesada m'és un dimoni a l'oïda.

l'hivern et va estrényer i et va donar corda, i ara sones,
com rellotge familiar daurat.

les busques indiquen quant pots suportar el temps.
et crucifiquen entre la generositat i l'horror

i amb cada campanada estàs disposat a fer concessions.
amb l'esperança que mai arribe el moment. que has bastit

una llar completa. cada matí et sembla una victòria.
et sent des del fons de les dents. ja no et crec:

fa temps que he après a no sentir la teua llengua de sentit únic.
la partença no vol dir res sense la tornada. ¿com aprendràs, cos,

a callar sense mi? ¿com acceptaràs la soledat
i la seua grotesca forma binària? no em deixes abandonar-te.

ČEKANJE PJESME

Ležiš i čekaš pjesmu. ne pomičeš se.
kao podmukla ljepilom premazana
grana koja čeka na pticu.
najčešće crvendaća, ili češljugara.
vrebaš svečan u svojoj šutnji, tih
kao crvendać ili češljugar
koji nikada nije došao.
pod kožom plahte vlažne od znoja i daha,
vruće od tijela, kao da čekaš na niskom oblaku.
češkaš se. vrtiš palcima, trepćeš, ponekad
pravilno, ponekad ne, ali miruješ.
vani je zagrizla zima. krv mrzne,
koža napinje leđa, vjetar šiba i grane
oraha grebu brzace u magli prozora.
to je sve što čuješ i vidiš. znaš da su
između tebe i svijeta stakla, da na tebe ništa
ne može sletjeti. pa ipak ležiš i čekaš pjesmu.
čekaš je.

A L'ESPERA DEL POEMA

Jaus i esperes el poema. no et mous.
com una branca tramposa que espera,
envescada de cola, un ocell.
generalment un pit-roig o potser una cadenera.
aguaites solemne en silenci, callat
com un pit-roig o una cadenera
que mai va arribar.
sota la pell els llençols humits de sudor i alé,
escalfats pel cos, com si esperares en un núvol baix.
et grates. fas girar els polzes, parpelleges, de vegades
regularment, d'altres no, però t'estàs quiet.
fora, el fred mossega. es glaça la sang,
la pell tensa l'esquena, el vent i les branques
de noguera arrapen remolins en la boira de la finestra.
això és tot el que sents i veus. saps que
entre tu i el món hi ha vidres, que res pot
aterrar en tu, i tanmateix jaus i esperes el poema.
l'esperes.

EPIKA, TAMO GORE

Talog je ogroman tamo gore, golema lokva katrana.

nebo prazna kavena šalica.

tragovi ruža na zubima, opasni posao prolaska
pozdravi rasuti sobom kao stolovi ljetnom terasom,
pepeo u ušnim školjkama, ustima, šakama,
pustim pepeljarama svijeta.

svi sveti su, a ja ne vjerujem niti u jednog.

jesen svih stvari: osipanje tijela i vremena, crveni kalendar,
izleti, rupe u ničemu, noći, koje su kronično grušanje svjetla.

odnekud miris brušenja, ludilo jesenje hladne fronte: kiši
i kiši kavu, i mi pijemo dok još možemo; dok smo još tu.

L'ÈPICA, ALLÀ DALT

El solatge és immens allà dalt, un toll de quitrà enorme.

el cel una tassa de café buida.

restes de pintallavis a les dents, l'arriscada tasca de moure
salutacions esparses per l'habitació com taules en una terrassa d'estiu,
cendra a la conca auricular, als llavis, als punys,
cendrers deserts del món.

és tots sants, però jo no hi crec, en cap.

tardor de totes les coses: esvaïment del cos i del temps, calendari roig,
excursions, forats en el no res, les nits que són coàguls crònics de llum.

arriba una olor d'esmoladura d'alguna banda, un front fred de tardor embogit: plou
i plou café, i nosaltres bevem mentre podem; mentre encara som ací.

SVJETLO, NEŠTO ŠTO DOLAZI

Kao polovica breskve
u svojoj južnoj slatkoći.
kao maline, kao grašak.
govedo koje muče
iz bijelog saveza kostiju.
pečeni grah, bubrezi zemlje,
meso za kućne životinje.
nešto iz čega postane mlijeko
kada su putovi predugi
a zima pravedna i žestoka.
kao riba, ragu, nekako tako.
živimo tiho u tami konzerve
a zatim netko podigne poklopac
i pusti unutra zvuk i svjetlo;
eto, sumnjivo bijelo svjetlo.

LLUM, ALLÒ QUE VINDRÀ

Com mitja bresquilla
en la seua dolçor meridional.
com gerds, com pèsols.
el mugit d'una vaca
des de l'aliança blanca dels ossos.
fesols estofats, els ronyons de la terra,
carn per a animals domèstics.
una cosa que produeix llet
quan els camins són massa llargs
i l'hivern és sever i cruel,
com el peix, el ragut, més o menys així.
vivim en silenci en la foscor d'una llanda
i llavors algú alça la tapadora
i deixa entrar el so i la llum;
ací està, la blanca llum sospitosa.

MOJ JEZIK JE TAMNA

mesnata šaka,
košara puna noktiju, most,

u njega ulazim kao u novo
proljeće, narodnu obranu,

u njega unosim ovce i procijepe,
iz njega ništa ne teče,

ne vrtloži se. moj jezik je Meka,
mesnata šaka, makija

raslinje koje samo od sebe plane.
nešto se, nečiji penis, digne i izgori,

izgovori se, netko ustane
otvori prozore, otvori novine, kaže

dobar dan, lijep je dan; moj jezik
peludna groznica, odjeća mlade Garbo.

jezik, hommage osamdesetim godinama,
gradela, divlji prezent i perfekt.

u njemu živi boks-meč & pjeva me,
crni se Katari povlače mojim tragom,

jezik, kamion koji prenosim. o,
moja hrvatska riječi! gulašu koji igrom

slučaja kuham, žabo, žaoko pčele u
ustima koja me na sve tjera;

iz tebe Meksiko kapi, u tebe svraćam kao u
drugi kafić, donaciju, light &dust,

tebi bratu i Mojsiju kažem moj si, aparat
iz kojeg teče taman espresso, san

LA MEUA LLENGUA ÉS UN OBSCUR

puny carnós,
una cistella plena d'ungles, un pont,

hi entre com en una nova
primavera, milícia popular,

hi fique ovelles i talls,
d'ella, res no en flueix,

res no fa remolins. la meua llengua és la Meca,
el puny carnós, màquia,

vegetació que s'encén tota sola.
alguna cosa, el pene d'algú, s'alça i crema,

s'autonomena, algú es dreça,
obre les finestres, obre el diari, diu

bon dia, fa un dia preciós; la meua llengua
al·lèrgica al pol·len, els vestits de la jove Garbo.

llengua, homenatge als anys vuitanta,
graella, present i pretèrit salvatges.

en ella viu un combat de boxa i em canta,
els càtars negres es retiren pel meu rastre,

llengua, camió que transporte. oh,
el meu parlar croat! oh, gulasch que, jugant,

cuine casualment, oh granota, picada d'abella
a la boca que m'empeny a tot;

de tu, goteja Mèxic, em deixe caure en tu
com al bar preferit, donació, light&dust,

a tu, germana i Moisés, et dic que eres meua, màquina
d'on flueix espresso negre, somni

POSLJEDNJA PJESMA

Danas treba staviti posljednju točku. trebao bih
biti zadovoljan: sutra rukopis odlazi uredniku,
ovo je posljednja pjesma. kažem to
iako potajno priželjkujem suprotno, tj. vjerujem

bit će još pjesama, nešto će, kao pospana lava,
opet iz mene izaći, znam, nikada nije bilo jednostavno.
ponovno nevolje s obiljem: sve želi ući u posljednju
pjesmu, netko se gore tušira, orgulje tjeraju

topli refren kroz moju kožu, na drugom
kraju svijeta nešto upravo poprima oblik. to je sasvim
jasno ako u tražilicu upišem: svijet. vijesti okružuju
zemlju kao svjetlosni gepard. zatvorenih

očiju oslanjam se na uši, ali dugo ne čujem ništa.
horizont okusa kaže: doručak, počinje još jedan
tjedan obojen kavom, kroz prozor ulazi nedjelja, iako
znam da oprosta nema. kako prići posljednjoj pjesmi?

gomila nasilnih glasova čuči u svakom slovu. ako pišeš
poznatim jezikom to je kao pjevanje evergreena.
pitko i neugodno. ako, ipak, pišeš glasni zvuk svojeg tijela
pjesma je džep u kojem odnosiš srce.

curi od svugdje. kao zimska toplina probija obraz, sjajna,
goruća peć. ništa me ne požuruje, ali treba povući crtu;
krvariti kada se ne može ostati čist i sasvim
pokisnuti kada je najljepše ostati suh, otvoriti se

kad je većina osobnog zatvoreno. dovoljno pojedinačnog
sigurno govori nešto o općem. para se uspinje,

kao jabučni sok, uz moje grlo. nokti su presjekli mjesec, 12:
30 je, ali kako precizno mjeriti vrijeme dok završava

posljednja pjesma, sve što je napisano. u tisi su kosovi savili
gnijezda. cimer se vratio s trčanja, upravo ću
staviti posljednju točku. učinim to i skuham čaj i kako sada
preživjeti sve što je ostalo, sve to nestvarno oko nas?

ÚLTIM POEMA

Avui cal posar el punt final. hauria
d'estar satisfet: demà enviaré el manuscrit a l'editor,
aquest és l'últim poema. ho dic encara que en secret
anhele el contrari, és a dir, crec

que hi haurà més poemes, alguna cosa, com una lava endormiscada,
tornarà a eixir de mi, ho sé, mai ha estat fàcil.
tornarà a haver neguits amb l'abundància: tot vol entrar a l'últim
poema, algú es dutxa a dalt, els òrgans

bombegen tornades càlides a través de la meua pell, a l'altra
punta del món pren forma alguna cosa. això és claríssim
quan escric al buscador: món. les notícies cobreixen
la terra com un guepard lluminós. amb els ulls tancats

confie en les orelles, però no sent res durant una bona estona.
l'horitzó del sabor diu: desdejuni, comença una altra
setmana pintada de café, per la finestra entra el diumenge, encara que
sé que no hi ha perdó. com encarar l'últim poema?

una munió de veus violentes a l'aguait en cada lletra. si escrius
en una llengua que coneixes és com cantar als clàssics.
senzill i desagradable. si escrius, en canvi, el so potent del teu cos,
el poema és una butxaca on portes el cor.

regalima per tot arreu, com la calor de l'hivern forada la galta, una estufa
brillant, ardent. res m'encalça, però cal dir fins aquí;
sagnar quan no és possible quedar net, i acabar amerat
quan és millor estar sec, obrir-se

quan la major part del que és personal resta tancat. la justa part d'allò
particular segur que diu alguna cosa d'universal: puja el vapor,

com suc de poma, per la meua gola. les ungles han tallat la lluna, són les 12.
30, però com mesurar el temps amb precisió mentre s'acaba

l'últim poema, tot el que ha quedat escrit: les merles han fet niu
al tell. el meu company de pis ha tornat de córrer, estic a punt de posar
el punt final. ho faig i prepare te i ¿com sobreviure
ara a tot el que resta, a tot l'irreal que hi ha al nostre voltant?

Pau Sanchis (La Pobla de Farnals, 1978) és poeta (Pau Sif) i traductor. Com a traductor ha publicat poemes d'autors serbis i croats en diverses revistes digitals i en paper (*Sèrie Alfa*, *Pèl Capell*, *Superna*, *Manifiesto Azul*, *Caràcters*, etc.) i al blog www.pausif.blogspot.com. També ha traduït els llibres de poemes *Les maletes de Jim Jarmusch* de Petar Matović, traduït amb Josipa Sokol, (Xicra Edicions), *La región negra* de Marko Pogačar, traduït amb Yolanda Castaño, (Valparaíso), *Blasfèmia* de Janko Polić-Kamov (Edicions 96); i les obres de narrativa *El cementiri dels reis menors* de Zoran Malkoč (Raig Verd), *Viljevo* de Luka Bekavac (Tres hermanas Ediciones) i, de l'italià, *Apunts d'un venedor de dones* de Giorgio Faletti (Ara Llibres). Des de 2014 fa d'editor a Edicions del Buc.

Els articles d'aquest número 4 de la revista *Veus baixes*,
publicats al maig de 2017,
amb ISSN 2254-5336,
es publiquen amb llicència Creative Commons:
se n'autoritza la reproducció sempre que se'n citi l'autor,
que sigui sense propòsits comercials
i que no se'n facin elaboracions derivades

